

Nr 215.

Av herr **Westlund**, i fråga om bidrag av allmänna medel till utflyttningskostnad vid hemmansklyvningar.

Sedan snart ett århundrade tillbaka har svenska Riksdagen ansett det vara sin skyldighet att lämna sitt stöd för odlingens utbredning och en intensivare jordbrukskultur genom bidrag till utflyttningskostnader i sammanhang med laga skifte.

De förordningar, som innehålla bestämmelser av antydd art, återfinnas i nådiga brevet den 4 maj 1827 rörande Skåne, Skaraborgs län och Öland samt nådiga kungörelsen den 28 juni 1830 rörande övriga delar av riket, vilken senare förordning ändrades genom nådiga kungörelsen den 25 januari 1833.

Genom nådiga kungörelsen den 27 september 1861 upphävdes förberörda nådiga kungörelse den 25 juni 1830 samt andra mot den nya kungörelsen stridande föreskrifter.

I 1861 års kungörelse hava vissa ändringar skett genom nådiga kungörelsen den 8 december 1876 och slutligen hava dessa kungörelser ersatts genom bestämmelserna i kungl. förordningen den 8 juni 1906, vilka ännu äro gällande.

Envar erkänner säkerligen behovet av de i sistnämnda förordning förefintliga stadganden, och den, som varit delägare i ett långvarigt och dyrbart laga skifte, ihågkommer förvisso med tacksamhet det bidrag, vilket på grund av denna förordnings bestämmelser kommit honom och andra delägare till hjälp för bestridande av de med skiftet förenade, ofta jämförelsevis kännbara, utflyttningskostnaderna.

Det bistånd, som landets jordbrukare på grund av här förut anförda förordningar under olika tider och förhållanden erhållit, bör ytterligare utvecklas.

Men härför torde det vara nödvändigt att icke begränsa erhållandet av omförmälda bidrag till allenast sådana utflyttningar, som ske i sammanhang med laga skifte, utan att bidrag även kan lämnas vid utflyttningar, vilka verkställas på grund av hemmansklyvning, och detta så mycket mera, som delägarna vid detta senare slags förrättningar oftast äro färre och utflyttningskostnaden, där sådan förekommer, då är mer betungande samt ibland ansetts så oöverkomlig, att den fått vara bestämmande vid utläggningen av hemmanslotterna.

På detta sätt har hemman med 3 à 4 skiften, vilket ej är något ovanligt i Norrland, kluvits så, att de nya hemmanen också fått lika många skiften, ehuru förrättningen bort utföras så, att inskränkning i ägolorternas antal skett.

Ofta hava också delägarna i ett hemman, t. ex. vid någon av föräldrarnas död, just för klyvningskostnadernas storlek ej delat detta utan avyttrat det till någon spekulativ person, som minst av allt ägnat sig åt jordbrukets upphjälpande men i stället desto intensivare skövat skogen och formligen tillintetgjort de sparda tillgångarna för lång tid framåt.

Fullt så illa har det ej alltid gått, ty ibland har ett par av barnen förvärvat äganderätten till hela hemmanet, men av förut antydd orsak har det antingen blivit brukat samfällt eller ock sämjodelats, men att intresset för jordens skötsel under sådana osäkra förhållanden kunnat vara på långt när detsamma, som om laga hemmansklyvning verkställts, är alldeles för mycket begärt.

Olika förhållanden torde råda inom olika delar av vårt land, men över huvud taget torde de allra flesta laga skiften vara verkställda och jordbrukets utveckling synes nu kräva, att liksom staten på grund av här förut åberopade äldre förordningar lämnade sitt ekonomiska stöd för att få laga skiften till stånd och att genom dessa skiften i mesta möjliga mån sammanföra de hemmanen vid 1700-talets storskiften på en mångfald ställen liggande små ägolorterna, så bör nuvarande lagstiftning gå ut på att genom statsanslag, helst i samma form som förut, eller utflyttningsbidrag, verka för laga hemmansklyvningars förrättande och sålunda i möjligaste utsträckning inskränka såväl samfällt bruk som sämjodelningar ävensom hemmans övergående till sådana ägare, som ej driva jordbruket som huvudsaklig näring.

Säkert är, att genom ett snart ingripande i denna angelägenhet från statens sida det avsevärt skulle bidraga till att mången son bleve kvar

på den jord, som hans förfäder under umbäranden brutit och odlat samt många nya verkliga jordbrukarehem skulle uppkomma och utvecklas.

På grund av det anförda vågar jag sålunda vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte utreda, om och i vad mån bidrag av allmänna medel kan lämnas till utflyttningskostnad vid hemmansklyvningar samt att till Riksdagen inkomma med det förslag, vartill denna utredning föranleder.

Stockholm den 26 januari 1914.

Is. Ol. Westlund.